

Forslingsgruppa om barnevern ved Høgskulen i Volda
v/førstelektor Egil Arne Standal
Institutt for sosialfag
Avdeling for samfunnsfag og historie
Høgskulen i Volda
Postboks 500
6100 Volda
e-post: egil.arne.standal@hivolda.no
Telefon arbeid: 70 07 51 56
Mobil: 951 53 886

29. juli 2019

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Forslag til ny barnevernslov - høyringsfråsegn

Ein viser til høyringsbrev frå departementet datert 4.4.2019 vedlagt høyringsnotat av same dato.

Ein vil innleiingsvis få gje uttrykk for at utkastet til ny barnevernslov slik det framgår av høyringsnotatet for det alt vesentlege framstår som ei fornuftig oppdatering og vidareføring av gjeldande lov. Mellom anna framstår det som svært positivt at dei sentrale tvangsføresegnene for barneverninstitusjonar framgår av lova, og ikkje berre av forskrift.

Denne fråsegna er organisert som kommentarar og forslag til dei enkelte paragrafane, i den rekkefølga som desse framstår i lovforslaget i høyringsnotatet.

§ 1-2 Lovens virkeområde – femte ledd første punktum

Femte ledd første punktum seier at «Tiltak etter loven kan iverksettes overfor barn under 18 år.» Her tilrår ein at verkeområdet blir utvida til å omfatte meldeplikt og undersøking overfor gravide, f eks som eit nytt andre punktum:

«Undersøkelsestiltak etter § 2-2 og § 13-4 kan også iverksettes overfor gravide, hvis det er grunn til å tro at fosteret og/eller barnet vil bli utsatt for skade eller alvorlig fare i forbindelse med graviditeten eller etter fødsel.»

Ein konsekvens av forslaget er behov for endringar i § 2-2 om barnevernets undersøking og § 2-4 om gravide rusmiddelhengige. Ein legg til grunn at det ikkje er behov for endring i føresegnene om meldeplikt, fordi ordlyden i § 13-2 bokstav a vil omfatte slike tilfelle, gitt at barnevernlova sitt verkeområde blir utvida som foreslått. Ein viser elles til argumentasjon for forslaget plassert under kommentarane til § 2-4.

§ 2-2 Barneverntjenestens rett og plikt til å gjennomføre undersøkelser

Eit problem som verken gjeldande rett eller dette forslaget til føresegn ikkje tar fullt høgde for, er at barnevernssaker held fram også etter at undersøking er «avsluttet» etter alternativa i § 2-2 femte ledd, alternativa b) «vedtatt å iverksette tiltak» og c) «sendt begjæring om tiltak til fylkesnemnda». Problemet gjeld alternativ c, og handlar om at det tar *tid* før saka kjem opp for fylkesnemnda, og at det er behov for *oppdaterte opplysningar*. Vidare held sakene fram også etter fylkesnemnda, for domstolane.

Problemet handlar om at det etter at undersøkinga er «avsluttet» etter bokstav c) ikkje er ein *uttrykkeleg* heimel, verken i gjeldande lov¹, eller i lovforslaget, til å foreta dei undersøkingstiltaka som framgår av § 2-2 fjerde ledd: «besøk i hjemmet», «snakke med barnet i enerom» og «bringe barnet til sykehus eller annet sted for kortvarig medisinsk undersøkelse». Til samanlikning er det uttrykkeleg heimel i gjeldande lov § 6-4 og lovforslaget § 13-4 til å innhente opplysningar frå informantar underlagt teieplikt i desse situasjonane.

Så når undersøkinga er «avsluttet» etter § 2-2 femte ledd bokstav c, er det berre to heimlar til desse undersøkingstiltaka etter gjeldande rett, og etter dette lovforslaget: *Samtykke* frå foreldra, og å *opne ny undersøking*. Problemet er at foreldra ikkje samtykker, og at det heller ikkje blir opna ny undersøking. Ein ser såleis for seg at det blir foretatt mange samtalar med barn etter desse tidspunkta, før fylkesnemnds- og domstolbehandling, som foreldre *ikkje* har samtykka i, og der det *ikkje* har blitt opna ny undersøking, og som dermed blir foretatt utan heimel, jf legalitetsprinsippet, Grunnlova § 113.

Den enklaste løysinga på dette, er at heimelen til å undersøke blir utvida til å omfatte undersøkingstiltaka etter § 2-2 også når saka står for fylkesnemnd og domstolar. Dette kan gjerast ved tillegg i forslaget til § 2-2 andre ledd, f eks:

«Når dette er nødvendig for sakens opplysning kan de undersøkingstiltakene som er nevnt i fjerde ledd også gjennomføres når saken står for fylkesnemnd og domstoler.»

§ 2-2 andre ledd, fristane på 3 og 6 månader

Her er også eit mogleg problem når det gjeld fristane på 3 og 6 månader. Ein del undersøkingar varer diverre lenger enn desse lovsette fristane. Dette kan likevel ikkje ha noko å seie for gyldigheita av undersøkinga: Fristane er i stor grad sett av omsyn til dei som blir undersøkt, men den einaste praktiske konsekvensen av at fristen blir overskriden, er at kommunen risikerer mulkt i medhald av forslaget § 17-5. Det er i så måte eit spørsmål om dette ikkje burde framgå av ordlyden, som eit tillegg til § 2-2 andre ledd:

«Selv om fristene blir overskredet har dette ikke betydning for gyldigheten av undersøkelsen.»

§ 2-3 Barnevernstjenestens adgang til å gjenoppta undersøkelsen etter en henleggelse

Denne nye føresegna framstår som unødvendig og misforstått, og legg unødvendige hindringar i vegen for barneverntenestas arbeid med undersøkingar.

Det framgår at forslaget bygger på ei tolkingsfråsegn i eit brev frå Bufdir datert 28.04.2015 «Barnevernloven § 4-3 – spørsmål om gjenopptakelse av undersøkelsessak.», og seinare kjelder som bygger på dette brevet.² Spørsmålet gjaldt ei undersøkingssak som vart henlagd utan at det var foreslått hjelpetiltak frå barnevernstenesta. «Saksbehandlar i saken var bekymret og hadde anbefalt at barnets omsorgssituasjon skulle undersøkast på nytt etter seks månader, og spørsmålet er om det er anledning til dette.»

I svaret vart det vist til brev frå Departementet datert august 2008, om «Anbefaling om nye rutiner for saksbehandlingen dersom foreldre nekter å motta hjelpetiltak etter § 4-4». I dette brevet vart det tilrådd at barneverntenesta vurderte saka på nytt etter eit halvt år, dersom foreldra takka nei til hjelpetiltak i strid med barneverntenestas anbefaling. I tilfelle burde foreldra få beskjed om dette når saka vart henlagd. I brevet av 28.04.2015 blei spørsmålet deretter svart på slik:

¹Knut Lindboe 2012 *Barnevernrett* side 66 er inne på dette.

²Jf Høringsnotatet side 80-81, sjå note 49, 50 og 51.

«Når barneverntjenesten foretar en undersøkelse i en barnevernssak, er det av betydning for barnet og foreldrene å få avklart om saken skal følges opp med tiltak, eller om den kan henlegges. Brevet fra departementet i 2008 åpner for at barneverntjenesten skal kunne ta opp en sak igjen etter seks måneder dersom undersøkelsen ble konkludert med hjelpetiltak, som foreldene takket nei til.

Departementets brev må tolkes strengt, da det ikke foreligger andre rettskilder som gir barneverntjenesten anledning til å ta opp igjen en sak uten at det foreligger en ny bekymringsmelding. Direktoratet legger til grunn at dersom en sak er henlagt med bekymring, men uten at det ble foreslått tiltak for familien, har ikke barneverntjenesten anledning til å vurdere saken på nytt etter seks måneder uten at det har kommet nye opplysninger i saken.

Barneverntjenesten vil selvsagt kunne vurdere saken på nytt før det har gått seks måneder dersom det kommer inn nye opplysninger som er av en slik karakter at vilkårene for å iverksette en ny undersøkelsessak foreligger, jf. barnevernlovens § 4-3.»³

Dette svaret må bygge på flere mistydingar. Den sentrale rettskjelda her er ikkje departementets brev, men *lovteksta i bvl. § 4-3 første ledd*, og vilkåra der for å opne ei undersøking. Det første ein må gjere er å tolke kva bvl. § 4-3 seier.

Føresegna er i praksis identisk med forslaget til § 2-2 første ledd sitert over frå høyringsnotatet. Det er med andre ord ikkje foreslått noko endring no i vilkåra for å opne undersøking.

Noverande bvl. § 4-3 første ledd seier at «Dersom det er rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter dette kapitlet, skal barneverntjenesten snarest undersøke forholdet, jf. frister inntatt i § 6-9.» Formuleringa «rimelig grunn til å anta» er ikkje noko strengt krav, og «tiltak etter dette kapitlet» er også enkle hjelpetiltak etter bvl. § 4-4. Dvs, det er ein svært lav terskel for å iverksette undersøking. Det er ingen andre vilkår i føresegna, enn den siterte formuleringa. Det er ingen kvalifikasjonar her, om *når* desse vilkåra skal ligge føre, eller kva *opplysningar* eller *omstende* som tilseier at ein kjem til at vilkåra er oppfylt. Dvs, barneverntenesta står etter ordlyden fritt til når som helst å sette i verk ei undersøking, *så sant vilkåra i føresegna er oppfylt*.

Barnevern handlar om barn i *usikre* omsorgssituasjonar, at barn skal *utvikle* seg, og at barn kan bli skadd over tid. Det dreiar seg ofte om svært *vanskelege* og *komplekse* situasjonar. Dette fører til at det er snakk om svært vanskelege vurderingar, med stort rom for å gjere feil.

Omsynet til barnets beste tilsier at barneverntenesta når som helst bør kunne starte ei undersøking, viss dei meiner at vilkåra i § 2-2 er oppfylt. Det kan tenkast fleire omstende som tilseier at ein undersøking bør kunne startast opp, sjølv om det *ikkje* ligg føre nye opplysningar, og det sjølv om den tilrådde fristen for ny undersøking etter 6 månader ikkje har gått ut. Det kan vere så enkelt som at det har blitt gjort ein feil, f eks at viktige opplysningar har blitt oversett, ein har latt vere å undersøke nærliggande tilhøve, eller det kan rett og slett handle om at ein vurderer foreliggende opplysningar annsleis. Det kan f eks vere nye personar som ser på sakene med nye auge, det kan følge av ein intern gjennomgang av henlagde saker, f eks som følge av internkontroll, og det kan vere ein følge av ekstern gjennomgang pga tilsyn frå Fylkesmannen. Her er fleire rapportar som viser at undersøkingar ikkje blir gjennomført så grundig som dei burde. At lova i § 2-3 skal lage hinder for å starte ei ny undersøking når vilkåra i bvl. § 2-2 første ledd er oppfylt, og dette er til barnets beste, framstår som meningslaust.

Det er på dette grunnlaget heller ingen reelle omsyn som tilseier at ordlyden i bvl. § 4-3 bør tolkast innskrenkande. Ein viser om dette også til FNs Barnekomité som seier at føresegna i Barnekonvensjonen artikkel 3 om barnets beste er eit grunnleggande juridisk tolkingsprinsipp: «Hvis en juridisk bestemmelse er åpen for mer enn én tolkning, skal den tolkningen som mest

³Bufdirs brev datert 28.04.2015.

effektivt tjener barnets beste velges.»⁴ Ein gjer gjeldande at ein vid adgang til å opne undersøking vil vere til barnets beste.

I brevet av 28.04.2015 blir det også inntolka eit krav om «nye opplysninger» for å starte ei ny undersøking:

«Direktoratet legger til grunn at dersom en sak er henlagt med bekymring, men uten at det ble foreslått tiltak for familien, har ikke barneverntjenesten anledning til å vurdere saken på nytt etter seks måneder uten at det har kommet nye opplysninger i saken.»

Dette kravet har ikkje grunnlag i ordlyden i bvl. § 4-3, og det framgår ikkje kva dette standpunktet bygger på. Brevet frå departementet av august 2008 må for ordens skuld tolkast som å ta det motsette standpunktet: Ny undersøking kan startast, *berre på det grunnlaget at ein er uroleg for barnets situasjon, og at det har gått noko tid*. Dvs utan at det ligg føre nye opplysningar. Om foreldra har takka nei til hjelpetiltak eller ikkje for seks månader sidan kan ikkje gjere noko frå eller til.

Det må også kunne nemnast at departementets brev av august 2008 ikkje er noko sterk rettskjelde: Brev frå departementet er på ingen måte bindande for den kommunale barneverntenesta, og bygger ikkje på meir enn departementets fagleg ansvar for barnevernet. Brevet er i så måte ei meiningsytring frå departementet, som ikkje har noko vekt ut over vekten av argumentasjonen i brevet. Vidare, departementet sitt brev av august 2008 kan ikkje oppfattast som meir enn ei *anbefaling om god praksis*, der 6 månader blir sett opp som ein høveleg norm.

Når dette er sagt, denne vide heimelen til å undersøke i § 2-2 bør brukast med forstand. Ein kan her vere merksam på at undersøkingar kan vere både små og store, og krava i 2-2 tredje ledd tredje punktum om at «Undersøkelsen skal gjennomføres så skånsomt som mulig.» Det er likevel ikkje vanskeleg å sjå for seg situasjonar med eit lite barn, der det å vente i 6 månader før ein undersøker situasjonen på nytt framstår som uforsvarleg.

Ein må ved utforminga av rettsreglane ta høgde for dei *vanskelege* tilfella, der foreldre set seg mot ei kvar kontakt og undersøking. Dei nektar heimebesøk, samtalar med barnet, innhenting av opplysningar mv. Heimel for undersøking er det allereie, i gjeldande reglar. Det må i så måte vere tilstrekkeleg at den misvisande tolkinga som Bufdir har kome med blir reversert, ved nytt brev, og ved endring av rundskriv og andre dokument der denne mistydinga har kome inn.

Føresegna i § 2-3 er såleis unødvendig, og kan takast ut av lova.

§ 2-4 Oppfølging av gravid rusmiddelavhengig etter melding fra kommunen

Ein viser her til at det også er andre grupper av gravide der barnet vil vere i fare frå det er fødd. Ein tenker her typisk på meir alvorlege tilfelle med psykiske vanskar eller psykisk utviklingshemming. Slik det er no, er ein avhengig av at fødeklinikk eller jordmor i samband med fødsel oppdagar dei vanskane som mor har. Dette vil vere usikkert. Sjølv om barneverntenesta skulle få melding ved fødsel eller like etter fødsel, så får dei dermed vesentleg mindre tid til å undersøke saka, enn viss dei hadde fått melding under graviditeten. Dei får dermed mindre tid til å førebu moglege tiltak, og det er større sjansar for at dei gjer feil pga tidsnaud. Danske og svenske føresegner om melding og undersøking omfattar også gravide.

Ein meiner på denne bakgrunnen at denne føresegna bør takast ut, og erstattast med ei generell utviding av meldeplikta og undersøkingsplikta, for alle gravide der det er «grunn til å tro», at fosteret og/eller barnet vil bli utsett for skade eller alvorleg fare i samband med graviditeten eller

⁴FNs barnekomité General Comment nr. 14 om barnets beste, avsnitt 6 bokstav b.

etter fødsel. Ein viser til forslaget over til utviding av rekkevidda av lova i § 1-2 femte ledd. Ein legg til grunn at føreseigna om meldeplikt i §§ 13-2 ikkje treng endrast, fordi ordlyden i § 13-2 bokstav a vil omfatte slike tilfelle, viss rekkevidda av lova blir utvida som foreslått.

§ 3-8 Spørsmålet om «barn som har særlige behandlings- og opplæringsbehov» omfattar behov for spesialundervisning

Det er etter gjeldande rett ikkje klart at denne føreseigna omfattar behov for og rett til spesialundervisning, opplæringslova § 5-1 og barnehagelova § 19 a. Nesten 60.000 barn får spesialundervisning kvart år.⁵ Etter gjeldande rett føreset både utgreiing av behovet og gjennomføring av spesialundervisning samtykke frå foreldra.⁶ I ein del tilfelle nektar diverre foreldre å samtykke i utgreiing/gjennomføring av slike tiltak, trass i at barnehage eller skule meiner at det vil vere eit klart behov for slike tiltak. Ein viser i så måte til Barnevernslovutvalet si utgreiing og forslag.⁷

Ein foreslår såleis ein utrykkeleg heimel i § 3-8 for fylkesnemnda til å kunne pålegge spesialundervisning, f eks ved eit tillegg i § 3-8, etter det andre kommaet:

«herunder spesialundervisning og spesialpedagogiske tiltak».

Det blir foreslått tilsvarende endringar i føresegnene om meldeplikt og opplysningsplikt etter pålegg i forslaga til § 13-2 og § 13-4.

§ 4-4 Akuttvedtak om plassering i atferdsinstitusjon for korttidsopphald på 4 + 4 veker

Slik lovforslaget til § 6-2 er formulert, er det der foreslått ei *endring* når det gjeld vedtak om korttidsopphald på fire veker, for «observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling» som kan forlengast med fire veker. Etter forslaget skal dette vedtakast av *fylkesnemnda*. Etter gjeldande rett i noverande § 4-25 andre ledd andre ledd andre punktum kan slike vedtak gjerast *også* som «midlertidige vedtak» av barnevernsadministrasjonens leder og påtalemakta. Lovforslaget verkar i så måte lite samordna med føresegnene om akuttvedtak i kapittel 4. Så vidt ein kan sjå er heller ikkje denne endringa omtalt i høringsnotatet.

Det verkar upraktisk at denne heimelen blir fjerna, og det verkar enda meir upraktisk at det er fylkesnemnda som må *forlenge* opphaldet etter fire veker. Viss det er ynskjeleg å behalde denne heimelen, så kan dette skje ved at § 4-4 får eit tillegg, som gir heimel for akuttvedtak om korttidsopphald på 4 + 4 veker. Tillegget må i tilfelle ta høgde for at vilkåra for desse korttidsvedtakene etter gjeldande rett er dei vanlege vilkåra etter forslaget til § 6-2, utan tilleggsvilkåret i § 4-4 om «vesentlig skadelidende». Eit anna alternativ er å foreta endringar i § 6-2, sjå omtale der.

§ 5-1 Vedtak om omsorgsovertakelse – bokstav c uttrykket «i hjemmet»

Formuleringa i bokstav c er at vedtak om omsorgsovertaking kan treffast, viss c) «Barnet blir mishandlet eller utsatt for alvorlige overgrep i hjemmet». Her er formuleringa «i hjemmet» noko misvisande. Mishandlinga treng slett ikkje skje i heimen. Det som er meint er at omsorgspersonar mishandlar eller ikkje gjer nok for å hindre mishandling. Barnevernlova 1992 om meldeplikt § 6-4 bokstav a fekk ny formulering frå 1. juli 2018, der «mishandlet i hjemmet» vart endra til berre «mishandlet». Ein foreslår at tilsvarende endring blir gjort her.

⁵Utdanningsdirektoratet 2018 Hva vet vi om spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning? Statistikknotat 6/2018.

⁶Opplæringslova § 5-4 andre ledd og barnehagelova § 19 b.

⁷NOU 2016: 16 side 146-151, 252 og 273-274.

§§ 5-1 bokstav d, e og f; § 5-7 første ledd; uttrykket «overveiende sannsynlig»

I alle disse føresegnene blir «overveiende sannsynlig» brukt. Med dette uttrykket er det her *meint* eit *strengare* beviskrav enn vanleg sannsynsovervekt.⁸ Dette strengare beviskravet blir elles gjerne formulert som «klart mest sannsynleg». Bruken av «overveiende sannsynleg» her er ikkje i samsvar med vanleg juridisk språkbruk, der «overveiende sannsynlig» betyr nettopp vanleg sannsynsovervekt, «mest sannsynleg».⁹ Ordlyden «overveiende sannsynlig» kan såleis oppfattast som å formulere eit lavere beviskrav enn det som har vore tilsikta.

Det er mogleg at det ikkje er nokon stor fare for at nokon tar feil av beviskravet i slike saker, fordi det er rimeleg godt kjent kva som er meint med «overveiende sannsynleg» i dei tilsvarande føresegnene i barnevernlova 1992. Det kan likevel vere grunn til å endre formuleringane, og erstatte dei med det meir presise «klart mest sannsynlig».

§§ 6-1 og 6-2 uttrykket «alvorlig utagerende atferd»

Det noverande grunnvilkåret for inngrep i desse sakene er «alvorlige atferdsvansker». Høyringsnotatat foreslår å erstatte dette med «alvorlig utagerende atferd». Ein vil hevde at dette gjer føresegna mindre presis, og vanskelegare å forstå.

Ein forstår det slik, at det med dette er meint å ta høgde for at føresegna ikkje skal omfatte meir introverte problem, som spiseforstyrningar og sjølvskading. Dette er problem som helsevesenet er meir egna til å ta seg av enn plassering på institusjon. Forarbeida og praksis etter gjeldande formulering har i tilstrekkeleg grad klargjort at inngrepsheimelen i noverande bvl. § 4-24 ikkje omfattar saker der barnet/ungdommen berre har introverte problem av desse typene. Forslaget til ny formulering tar ikkje høgde for at mange av dei alvorlege atferdsvanskane som er beskrive i dei tre tilleggsvilkåra *ikkje* er utagerande. Dette gjeld i stor grad rus, og det gjeld ein del av det som går inn under den nye formuleringa «annen normløs atferd»: Det er vanskeleg å kalle det «utagerende» at barn/ungdommar skulkar skulegang. Det framstår såleis som unødvendig og uheldig å endre formuleringa til noko som er mindre presist enn gjeldande formulering.

§ 6-2 første ledd andre og tredje punktum:

Vedtak om plassering i atferdinstitusjon uten samtykke for korttidsopphald på 4 + 4 veker

Slik forslaget er formulert, er det her foreslått ei *endring* når det gjeld vedtak om korttidsopphald på fire veker, for «observasjon, undersøkelse og korttidsbehandling» som kan forlengast med fire veker. Etter forslaget skal dette vedtakast av *fylkesnemnda*. Etter gjeldande rett i noverande § 4-25 andre ledd andre ledd andre punktum kan slike vedtak gjerast *også* som «midlertidige vedtak» av barnevernsadministrasjonens leder og påtalemakta. Lovforslaget verkar i så måte lite samordna med føresegnene om akuttvedtak i kapittel 4. Så vidt ein kan sjå er heller ikkje denne endringa omtalt i høyringsnotatatet.

Det verkar upraktisk at denne heimelen blir fjerna, og det verkar enda meir upraktisk at det er fylkesnemnda som må *forlenge* opphaldet etter fire veker. Eit alternativ er i så måte å ta ut heimelen for korttidsopphald, fordi det ikkje er nødvendig i *lovteksta* å seie noko om formål og varigheit av opphald på institusjon, ut over maksimalgrensa på eitt år, (som kan forlengast med eitt år). Eit anna alternativ er å ta inn i lovteksta at desse korttidsvedtaka kan gjerast av barnevernsadministrasjonens leder og stedfortredar, og av påtalemakta, som etter gjeldande lov. Då med godkjenning av fylkesnemnda som for andre akuttvedtak. Eit ytterlegare alternativ er å gjere ei endring av § 4-4, sjå omtale også der.

⁸F eks Lindboe 2012 Barnevernrett side 57-58.

⁹F eks Skoghøy 2014 Tvisteløsning side 890-891

§ 6-2 spørsmålet om total plasseringstid i institusjon

Noverande lov seier i klartekst i § 4-25 andre ledd tredje punktum at korttidvedtaka skal reknast med i den totale plasseringstida på eitt + eitt år. Dette har ikkje kome med i lovforslaget. Ein kan ikkje sjå at dette er omtalt i høringsnotatet. Dette bør kome med i lovteksta, av omsyn til rettssikkerheita for ungdommane. Noverande formulering skulle vere dekkande, f eks som nytt tredje ledd:

«Plasseringstiden etter midlertidige vedtak skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder etter andre ledd.»

Kapittel 7 om samvær og kontakt

Ein registerer at det i kapitlet somme stader er brukt «samvær og kontakt», andre stader berre «samvær», til dømes i § 7-2 om fylkesnemndas vedtak om samvær. Ein stiller seg spørjande til om dette er gjennomtenkt, og om det ikkje er slik at «kontakt» også vil vere eit tema for fylkesnemnda, og at dette dermed bør framgå uttykkeleg av lovteksta.

Ein tenker her særleg på dei situasjonane der det er aktuelt å avgrense kontakt mellom foreldre og barn. Dette vil vere eit inngrep som krev lovheimel, Grunnlova § 113. Det bør dermed framgå av lova at både samvær og kontakt kan avgrensast, på kva vilkår dette kan skje, og kven som har heimel til å gjere dette: Fylkesnemnda, barneverntenesta, eventuelt fosterforeldra i kraft av det alminneleg omsorgsansvaret.

Kapittel 8 om planar og oppfølging

Dette kapitlet er langt, og inneheld svært mykje gjentakingar. Sjølv om det er ulikskapar mellom situasjonane som barn og familiar er i, er ein spørjande til om er nødvendig med så mykje lovtekst.

§ 13-1 om teieplikt – første ledd

Denne føresegna har fått ei langt betre utforming enn noverande bvl. 1992 § 6-7. Det er likevel eit spørsmål om oppramsinga «et forvaltningsorgan, en institusjon, et senter for foreldre og barn eller et omsorgssenter for mindreårige» er nødvendig. Formuleringa kan enkelt erstattast av:

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven».

§ 13-1 tredje ledd

Det framgår av § 13-1 første ledd, at forvaltningslova §§ 13 til 13 e gjeld. Ei av føresegnene er fvl. § 13 b nr. 2, som gir heimel til å formidle opplysningar både til offentlege og *private*, når «opplysningene brukes for å oppnå det formål de er gitt eller innhentet for, bl.a. kan brukes i forbindelse med saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll». Ein gjer merksam på at gjeldande føresegn i bvl. § 6-7 har blitt misforstått på dette punktet.¹⁰ Den uheldige konsekvensen av slik mistyding er at privatpersonar ikkje har blitt kontakta av barneverntenesta, til skade for høvet til å finne gode løysingar for barnet. Ein foreslår såleis å legge til «og private». Dette vil ikkje innebere noko realitetsendring, men vil klargjere at opplysningar også kan givast til private, når dette er nødvendig for å vareta barnets beste. Ein tillet seg såleis å foreslå som tillegg i tredje ledd, at formuleringa blir endra til:

«Opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer og *private*» osv.

¹⁰Sjå Figenschow mfl 2006 Barnevern - medier og juss, (om Kvenangen-saka), side 84-85 og side 103.

Meldeplikt og opplysningsplikt, §§ 13-2 til 13-4 – flyttast til starten av kapittel 2

Ein foreslår desse føresegnene *flytta til starten av kapittel 2*, Bekymringsmelding og undersøkelse:

Meldeplikta er i forslaget plassert i kapittel 13 om teieplikt for barneverntenesta og barnevernstenestas opplysningsplikt, dvs eit kapittel som rettar seg mot *barneverntenesta*. Det verkar ikkje logisk å «gøyme» føresegna om meldeplikt inne i føresegnene om barneverntenestas plikter.

Ein sluttar seg i så måte til barnevernslovutvalet, som foreslo å plassere meldeplikta og opplysningsplikta etter pålegg langt framme i lova, rett før føresegnene om korleis meldingar skal handsamast.¹¹ Kapittel 2 startar med barneverntenestas plikt til å gjennomgå meldingar. Opplysningsplikta etter pålegg i § 13-4 heng også sakleg saman med § 2-2 om barnevernets undersøking. Ein foreslår i så måte at forslaget §§ 13-2, 13-3 og 13-4 blir flytta til starten av kapittel 2, som passande nok allereie heiter «Bekymringsmelding og undersøkelse».

§ 13-2 om meldeplikta, første ledd, spesialundervisning

Ein foreslår omformulering, sjå kommentarane til § 3-8 over, slik at det også blir uttrykkeleg meldeplikt for behov for spesialundervisning, f eks som tillegg til bokstav d:

«herunder spesialundervisning eller spesialpedagogiske tiltak». Her kan ein eventuelt også vise til dei relevante føresegnene i barnehagelova og opplæringslova.

§ 13-2 om meldeplikt, andre ledd er stort sett unødvendig

Andre ledd er for det alt vesentlege *unødvendig*, og det er heilt tilfeldig kva som har kome med her, jf forarbeida til dei mange lovendringane som har flytta «yrkesutøvere» etter ulike lover ut og inn av tilsvarande føresegn i noverande lov. Første punktum er heilt unødvendig, og kan trygt takast ut, saman med «meklere i ekteskapssaker» i andre punktum. Alt dette blir dekkja av ordlyden i § 13-2 første ledd og av dei 10 særlovføresegnene om meldeplikt.

Resten av andre punktum har noko substans, og kan oppfattast som ei presisering av rekkevidda av § 13-2 første ledd «enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan». Viss andre ledd andre punktum blir omformulert, så kan den kanskje bidra til forståinga av kva eit «forvaltningsorgan» er her. Eit forslag til slik omformulering:

«Meldeplikten gjelder også yrkesutøvere og private som utfører oppgaver for staten, fylkeskommuner eller kommuner, og de som utfører slike oppgaver på vegne av organisasjoner.»

§ 13-4 Opplysningsplikta etter pålegg

Ein foreslår omformulering, sjå kommentarane til § 3-8 over, slik at det også blir uttrykkeleg meldeplikt for behov for spesialundervisning, f eks som tillegg til bokstav b:

«herunder spesialundervisning eller spesialpedagogiske tiltak». Her kan ein eventuelt også vise til dei relevante føresegnene i barnehagelova og opplæringslova.

¹¹NOU 2016: 16, som §§ 6 og 7, sjå mellom anna side 249-250 og 271-272.

§ 13-6 Behandling av personopplysninger

Ein foreslår denne føresegna *flytta til slutten av kapittel 1*, som ny § 1-10. Grunngevinga er at denne føresegna ikkje gjeld berre for barneverntenesta, og for alle andre beslutningsorgan i barnevernet, men også for meldarar og dei som har opplysningsplikt etter pålegg. Føresegna har såleis ei svært generell rekkevidde.

§ 14-1 Fylkesnemndas saklige og stedlige virkeområde

Det er vel her unødvendig å ha ei føresegn om at departementet fastset stadleg virkeområde både i andre ledd andre punktum og i fjerde ledd.

Forskargruppa for barnevern ved Høgskulen i Volda

Egil Arne Standal (sign.)

Førstelektor

Ellen Synnøve Aarseth (sign.)

Høgskulelektor